

Till
Förvaltningsrätten i Stockholm

Stockholm den 4 mars 2024

**OBS! INNEHÅLLER BEGÄRAN OM INHIBITION OCH
BEGÄRAN OM SKYNDSAM HANDLÄGGNING**

*Inges per e-post till:
skolinspektionen@skolinspektionen.se*

ÖVERKLAGANDE

Klagande:

1. Edinit AB, org.nr 556311-4445,
Box 45153
104 30 Stockholm

2. Humanus Jobb Syd AB, org.nr 556877-1140,
Box 30117
10425 Stockholm

Ombud:

Advokaten Carl Rother-Schirren och
biträdande juristen Hilda Melander
Advokatfirman Schjødt
Box 715
101 33 Stockholm
carl.rother-schirren@schjodt.com
hilda.melander@schjodt.com
+46 8 505 501 00

Motpart:

Statens skolinspektion, org.nr 202100-6065,
Skolinspektionen
Box 23069
104 35 Stockholm

Överklagat beslut:

Skolinspektionens beslut den 20 februari 2024 i ärende dnr
2022:7136 ("**Beslut Edinit**") och SI 2023:10184
("**Beslut Humanus**").

INNEHÅLL

1.	YRKANDEN	4
1.1	EDINIT (BESLUT I ÄRENDE 2022:7136)	4
1.2	HUMANUS (BESLUT I ÄRENDE 2023:10184)	4
2.	SAMMANFATTNING AV TALAN	4
3.	VISSA PROCESSUELLA KOMMENTARER	4
4.	BAKGRUND	5
4.1	INLEDANDE KOMMENTARER	5
4.2	ARENAKONCERNEN	5
4.3	LEDNINGS- OCH ÄGARKRETSEN FÖR HUMANUS	7
4.3.1	Magnus Eriksson	7
4.3.2	Rasmus Rossi	7
4.3.3	Julia Viktorsson	7
4.3.4	Anna Eneheim Homann	8
4.3.5	Hans Risberg	8
4.4	LEDNINGS- OCH ÄGARKRETSEN FÖR EDINIT	8
5.	OMSTÄNDIGHETER RÖRANDE MI	8
5.1	BAKGRUND	8
5.2	LEDNINGEN FÖR EDINIT OCH HUMANUS HAR AGERAT SÅ FORT DET VARIT PÅKALLAT OCH MÖJLIGT	9
5.2.1	Sommaren/hösten 2022	9
5.2.2	Våren/sommaren 2023	10
6.	OMSTÄNDIGHETER RÖRANDE LE	11
6.1	BAKGRUND	11
6.2	LEDNINGENS AGERANDEN AVSEENDE LE	12
7.	AKTUELLA INDIVIDER BRISTER INTE I LÄMPLIGHET	13
7.1	RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER	13

7.2	STYRELSEN HAR AGERAT PROAKTIVT OCH EFFEKTIVT	16
7.2.1	Omständigheter rörande MI	16
7.2.2	Omständigheter rörande LE.....	17
7.3	SAMTLIGA INDIVIDER ÄR LÄMPLIGA.....	18
8.	DE JURIDISKA PERSONERNA BRISTER INTE I LÄMPLIGHET.....	19
8.1	INLEDANDE KOMMENTAR	19
8.2	RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER	20
8.3	DE JURIDISKA PERSONERNA ÄR LÄMPLIGA	20
9.	YTTERLIGARE KRITIK MOT SKOLINSPEKTIONENS AGERANDE OCH BESLUT	21
10.	BEGÄRAN OM MUNTLLIG FÖRHANDLING	22
11.	DET FINNS SKÅL FÖR INHIBITION	22
11.1	RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER	22
11.2	BESLUTENS KONSEKVENSER.....	23
11.2.1	Konsekvenser för elever och vårdnadshavare	23
11.2.2	Konsekvenser för bolagen och deras anställda.....	23
11.2.3	Konsekvenserna innebär en sänkt tröskel för inhibition	24
11.3	DEN KOMMANDE UTGÅNGEN ÄR OVISS.....	24
11.4	SKÅL FÖR INHIBITION FÖRELIGGER	25
12.	BEVISNING	25
BILAGOR	27

Med stöd av bilagda behörighetshandlingar får vi härmed för Edinit ABs ("**Edinit**") och Humanus Jobb Syd ABs ("**Humanus**") räkning överklaga Skolinspektionens beslut den 20 februari 2024 i ärende dnr 2022:7136 respektive SI 2023:10184.

1. YRKANDEN

1.1 Edinit (beslut i ärende 2022:7136)

- (1) Edinit AB yrkar att Skolinspektionens beslut den 20 februari 2024 om återkallande av godkännande som huvudman för skolenheterna Arena Academy i Stockholm och Göteborg i ärende dnr 2022:7136 ska undanröjas.
- (2) Edinit AB begär att förvaltningsrätten förordnar att Skolinspektionens beslut inte får verkställas intill dess besluten vunnit laga kraft eller annat förordnas (inhibition).

1.2 Humanus (beslut i ärende 2023:10184)

- (3) Humanus Jobb Syd AB yrkar att Skolinspektionens beslut den 20 februari 2024 om återkallande av godkännande som huvudman för Arenaskolan i Örebro i ärende dnr SI 2023:10184 ska undanröjas.
- (4) Humanus Jobb Syd AB begär att förvaltningsrätten förordnar att Skolinspektionens beslut inte får verkställas intill dess besluten vunnit laga kraft eller annat förordnas (inhibition).

2. SAMMANFATTNING AV TALAN

- (5) Skolinspektionen har återkallat Edinit's respektive Humanus godkännanden som huvudman för skolor under påstående om att bolagens ledningar har agerat passivt inför en påstådd risk för att två anställda inte förmedlar en respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar.
- (6) Skolinspektionens bedömningar och beslut är felaktiga. Edinit och Humanus är seriösa aktörer som ser mycket allvarligt på all form av extremism och liknande företeelser som kan innebära risker för skolornas elever. Bolagen har också agerat proaktivt och adekvat avseende de risker som har kunnat identifieras i respektive verksamhet.
- (7) Förutom att Skolinspektionens bedömning är fel i sak har myndigheten vid sin prövning uppenbart gått utanför sitt tillsynsuppdrag och beaktat omständigheter som varken omfattas av den lämplighetsbedömning som ska göras enligt skollagen eller av huvudmännens arbetsgivaransvar.
- (8) Under alla förhållanden är en återkallelse av godkännandena inte en proportionerlig åtgärd, och någon reell proportionalitetsbedömning förefaller Skolinspektionen över huvud taget inte ha gjort trots att detta ska ske enligt 5 § förvaltningslagen.
- (9) Sammanfattningsvis är aktuella individer lämpliga att bedriva skolverksamhet varför Skolinspektionens två beslut ska undanröjas.

3. VISSA PROCESSUELLA KOMMENTARER

- (10) Beslut Humanus gäller redan från och med den 29 mars 2024 och Beslut Edinit gäller från och med den 14 juni 2024. Det är således av yttersta vikt för berörda parter, inklusive elever och ett stort antal anställda, att bolagens överklaganden inklusive inhibitionsyrkanden hanteras skyndsamt.

- (11) Det ska också noteras att Edinit och Humanus begär muntlig förhandling (se avsnitt 10 nedan).

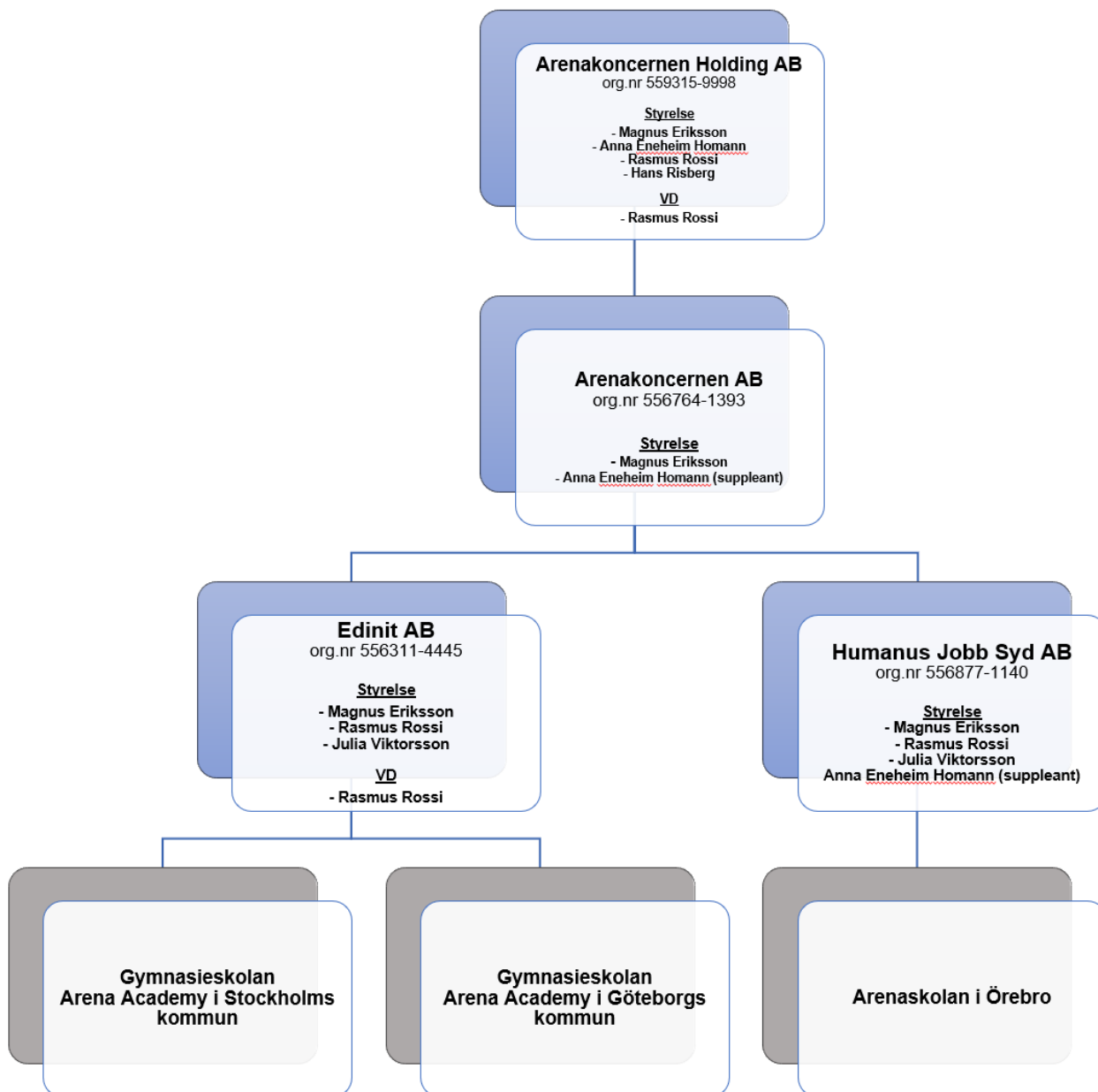
4. BAKGRUND

4.1 Inledande kommentarer

- (12) När Arenakoncernen förvärvade de aktuella skolverksamheterna skedde detta med full vetskap om att det tidigare förekommit allvarliga missförhållanden i skolledningarna och att detta föranlett Skolinspektionen att återkalla tillstånd.
- (13) Omedelbart när Arenakoncernen kommit in som ny ägare har skolledningarna bytts ut i sin helhet och ingen av de individer som nu är föremål för lämplighetsprövning i egenskap av ägare, styrelseledamöter respektive VD har några personkopplingar till tidigare ägare eller ledningar.
- (14) Som kommer att framgå i det följande har aktuella individer och bolag inom Arenakoncernen vidtagit mycket omfattande åtgärder för att säkerställa en skolverksamhet i linje med gällande lagkrav och skolans värdegrund.

4.2 Arenakoncernen

- (15) Tillsammans med flertalet andra bolag inom bland annat utbildningssektorn ingår både Edinit och Humanus i en större koncern, Arenakoncernen. Arenakoncernen grundades år 1994 när nuvarande koncernchef Magnus Eriksson grundade bolaget Arena Personal. Koncernen har kontinuerligt växt och bolag såsom ALEA Kompetens och SVOK (Svensk Vård & Kompetensutveckling), båda utbildningsföretag, har förvärvats. Tidigare har även Tala Förskolor AB varit en del av Arenakoncernen.
- (16) Den 31 mars 2022 undertecknades ett aktieöverlåtelseavtal varvid samtliga aktier i Edinit överläts till Humanus som ägs till 100% av Arenakoncernen. Edinit och Humanus är numera systerbolag med det gemensamma moderbolaget Arenakoncernen AB, org.nr 556764-1393. Se nedan för förenklad koncernskiss.

- (17) Den 21 mars 2022 godkände Skolinspektionen Humanus som huvudman för förskoleklass, grundskola årskurserna 1–2 och fritidshem vid Arena skolor i Örebro kommun (numera Arenaskolan i Örebro). Humanus startade upp utbildningen Arenaskolan i Örebro i augusti 2022 för knappt 65 elever. Arenaskolan i Örebro har en engelsk profil, vilket innebär att det bedrivs mycket engelskundervisning redan i en tidig ålder.
- (18) Edinit är huvudman för och bedriver genom Arena Academy gymnasieskola i Stockholm respektive Göteborg med ett totalt antal elever om ungefär 570. Skolornas övergripande inriktning är avancerad engelska (i Stockholm även avancerad IT) för att ge eleverna möjlighet att söka universitet, högskola eller jobb i ett engelskspråkigt land.

- (19) Samtliga skolor efterföljer skolans värdegrund såsom den framgår i gällande läroplaner. Värdegrunden är utan anknytning till någon religion – detta är inte skolor med konfessionell inriktning, s.k. "religiösa friskolor".

4.3 Lednings- och ägarkretsen för Humanus

4.3.1 Magnus Eriksson

- (20) Magnus Eriksson¹ är utbildad civilekonom och initiativtagare till införandet av kollektivavtal inom bemanningsbranschen. Magnus Eriksson är som nämnt grundare till Arena Personal, vilket var starten till Arenakoncernen. Han är vidare huvudägare till koncernen.
- (21) Magnus Eriksson är utöver det nämnda styrelseledamot i flertalet av bolagen i koncernen, däribland koncernmodern Arenakoncernen Holding AB (tillträdde den 5 juni 2021), Arenakoncernen AB (tillträdde den 21 november 2008) och Edinit (tillträdde den 14 juni 2022) samt Humanus (tillträdde den 21 februari 2020). Magnus Erikssons är erfaren inom finans och arbetsrätt och det är också med den nämnda kompetensen som han framförallt bidrar i sitt styrelseuppdrag. Magnus Eriksson är inte operativ i Humanus eller Edinit.

4.3.2 Rasmus Rossi

- (22) Rasmus Rossi² är utbildad rektor och innovationsvetare med företagsekonomisk inriktning. Han har varit aktiv i flertalet utbildningsfrågor avseende olika skolformer och startade ALEA Kompetenshögning AB som senare blev en del av Arenakoncernen.
- (23) Rasmus Rossi har varit aktiv i Arenakoncernen sedan juni 2018 och tillträdde den 5 juni 2021 som styrelseledamot i Arenakoncernen Holding AB, den 4 juni 2022 i Edinit samt den 21 februari 2020 i Humanus. Därtill är Rasmus Rossi verkställande direktör för Arenakoncernen Holding AB och Edinit.^{3 4}
- (24) Rasmus Rossi var under höstterminen 2023 tillförordnad rektor på Arenaskolan. Han har därtill varit skolchef i det tidigare koncernbolaget Tala Förskolor AB sedan det grundades år 2018 till och med början av 2022.

4.3.3 Julia Viktorsson

- (25) Julia Viktorsson⁴ är utbildad rektor samt legitimerad och behörig lärare i engelska. Hon har tidigare suttit i styrelsen för det statliga utbildningsföretaget Lernia AB som arbetstagarrepresentant. Därtill har hon pågående befattningsutbildning för skolchef genom Skolverkets utbildning och har utöver detta läst ytterligare arbetsrättsliga kurser vid Lunds universitet.
- (26) Julia Viktorsson tillträdde som styrelseledamot i Humanus den 17 juli 2021 och i Edinit den 14 maj 2022. Julia Viktorsson är därutöver skolchef för Edinits gymnasieskolor och är sedan den 1 augusti 2023 tillförordnad rektor vid Arena Academy i Stockholms kommun.

¹ Benämnd "ME" i Beslut Humanus och Beslut Edinit.

² Benämnd "RRT" i Beslut Humanus och Beslut Edinit.

³ Rasmus Rossi tillträdde som verkställande direktör samma datum som för respektive tillträde som styrelseledamot.

⁴ Benämnd "JV" i Beslut Humanus och Beslut Edinit.

4.3.4 Anna Eneheim Homann

(27) Anna Eneheim Homann⁵ är utbildad civilekonom från Lunds universitet och har arbetat som ekonomichef sedan 1998 och inom Arenakoncernen sedan 2008. Den 5 juni 2021 tillträdde hon som styrelseledamot i Arenakoncernen Holding och den 21 februari 2020 samt den 25 juni 2021 blev hon vald till suppleant i Humanus respektive Arenakoncernen AB.

4.3.5 Hans Risberg

(28) Hans Risberg⁶ är utbildad till civilekonom vid Handelshögskolan i Göteborg och delägare i Arenakoncernen. Den 5 juni 2021 tillträdde han som styrelseledamot i Arenakoncernen Holding AB. Hans Risberg har innan dess varit styrelseledamot i stiftelsen för Lundsbergs skola. Därtill har han bland annat suttit i Danderyds utbildningsnämnd för Moderaterna, han är medgrundare till investmentbolaget Ledstiernan AB med inriktningen investeringar i IT bolag och grundare till Industrihandelsgruppen (IHG) med inriktning på bitumen och cementimport samt chef i flertalet bolag.

4.4 Lednings- och ägarkretsen för Edinit

(29) Styrelseledamöterna i Edinit består av Magnus Eriksson (se avsnitt 4.3.1), Rasmus Rossi (Rasmus är även verkställande direktör för Edinit, se avsnitt 4.3.2) och Julia Viktorsson (se avsnitt 4.3.3). Magnus Eriksson och Hans Risberg är indirekta ägare av Edinit (se ovan avsnitt 4.3.1 respektive 4.3.5).

5. OMSTÄNDIGHETER RÖRANDE MI

5.1 Bakgrund

(30) Skolinspektionen återkallade den 17 mars 2022 i ärende SI 2019:7841 Edinits godkännande att bedriva gymnasieskola. Vid tidpunkten för återkallandet var MI biträdande rektor på Arena Academy i Stockholm.

(31) Den 5 maj 2022 beslutade Skolinspektionen i ärende dnr 2021:6974 att återkalla Stiftelsen Imanskolans godkännande som huvudman för Imanskolan i Uppsala kommun. Av beslutet, som alltså varken rörde Edinit eller Humanus eller någon av de nu aktuella skolorna, framgår enligt Skolinspektionen bland annat:⁷

- att MI⁸ har under åren 2004–2013 varit styrelseledamot i en annan stiftelse som den 10 juni 2021 (dvs. åtta år senare) fick sitt godkännande att bedriva förskoleklass, grundskola och fritidshem återkallat;
- att MI enligt uppgifter från Säkerhetspolisen haft kontakt med en person som sympatiserar med våldsbejakande extremism samt att MI funnits som kontakt i en persons mobiltelefon och att denna person dömts till fängelse för finansiering av terrorism;
- att MI var biträdande rektor på en av Edinits gymnasieskolor och hade varit ordförande samt styrelseledamot för Edinit; och
- att MI bedömts som olämplig att bedriva grundskola.

⁵ Benämnd "AMEH" i Beslut Humanus och Beslut Edinit.

⁶ Benämnd "HR" i Beslut Humanus och Beslut Edinit.

⁷ Beslut Humanus s. 7 f. och Beslut Edinit s. 5 f.

⁸ I Skolinspektionens beslut den 5 maj 2022 i ärende dnr 2021:6974 benämns MI som "MKI".

- (32) Den 22 juni 2022 upphävde Förvaltningsrätten i Stockholm Skolinspektionens beslut av den 17 mars 2022 att återkalla Edinit's godkännande och återförvisade ärendet till Skolinspektionen.⁹ Grunden till upphävandet var att ägare samt styrelse hade blivit ersatta av den nuvarande ägaren och styrelsen, det vill säga Arenakoncernen med styrelseledamöterna Magnus Eriksson, Rasmus Rossi och Julia Viktorsson.
- (33) MI, som arbetat på Arena Academy sedan 2017, följde enligt de arbetsrättsliga reglerna med vid ägarövergången och fortsatte därmed sin tjänst som biträdande rektor vid Arena Academy i Stockholm efter Arenakoncernens förvärv av Edinit.

5.2 Ledningen för Edinit och Humanus har agerat så fort det varit påkallat och möjligt

5.2.1 Sommaren/hösten 2022

- (34) I början på juni, dvs. i slutet på vårterminen, 2022 fick ledningen för Edinit kännedom om Skolinspektionens ovannämnda beslut av den 5 maj 2022 i ärende dnr 2021:6974, som alltså inte rörde någon av Arenakoncernens skolor.
- (35) Som framgått ovan (se punkt (31)) innehöll beslutet egentligen bara en enda konkret uppgift rörande MI, nämligen att "Säkerhetspolisen lämnade i sitt yttrande även information om att en person som dömts till fängelse för finansiering av terrorism hade MI som kontakt i sin mobiltelefon och att MI haft kontakt med en annan person som sympatiserar med våldsbejakande extremism."¹⁰
- (36) Inte ens denna uppgift är dock särskilt konkret, och Edinit har heller inte fått del av Säkerhetspolisens yttranden. Av uppgifterna framgår inte om det funnits någon förklaring till varför en viss person haft MIs telefonnummer inlagt eller om det förevarit några kontakter dem emellan. Av uppgifterna framgår inte vilken sorts kontakt som ska ha förevarit med den andra personen och det påstås inte ens att det skulle ha varit någon kontakt som hade någonting med politik, religion eller extremism att göra – något som rimligen borde ha framgått om så varit fallet. Det framgår inte att MI själv på något sätt skulle sympatisera med eller ha en förlåtande inställning till extremism. Det framgår inte att MI skulle ha agerat på något klandervärd sätt. Det rör sig alltså just om den typen av vaga uppgifter som en arbetsgivare inte rimligen kan förväntas agera på (se vidare avsnitt 7.1 nedan).
- (37) Trots att uppgifterna var mycket diffusa togs de på största allvar av Edinit, som omedelbart agerade.
- (38) Med start under höstterminen 2022 följde Rasmus Rossi kontinuerligt upp MI och dennes arbete genom kontakter med den dåvarande rektorn för Arena Academy skolorna, DS. Rasmus Rossi har vid dessa tillfällen påtalat vikten av att säkerställa att skolornas värdegrund efterföljs och att de måste agera direkt om så inte är fallet. DS har vid samtalen försäkrat Rasmus Rossi att värdegrunden efterföljs och så även av MI. Rasmus Rossi fick också beskedet att den person som haft hans telefonnummer inlagt var vårdnadshavare för en av skolans elever.

⁹ Se förvaltningsrätten i Stockholms beslut den 22 juni 2022 i mål nr 7664-22 (ab 1 i ärende 2022:7136 respektive SI 2023:10184).

¹⁰ Beslut Humanus s. 8 första stycket och Beslut Edinit s. 6 andra stycket.

5.2.2 Våren/sommaren 2023

- (39) Edinits hantering av MI under våren och sommaren 2023 visar att bolagets ledning agerat kraftfullt, skyndsamt och effektivt så snart det framkommit konkreta uppgifter om att MI inte skött sin anställning på ett fullgott sätt.
- (40) Skolinspektionens redogörelse för dessa händelser är väsentligen korrekt.¹¹ I korthet fick Edinit i slutet av våren 2023 kännedom om att MI hade agerat på ett oacceptabelt sätt gentemot vissa elever och att det fanns anledning att misstänka att denne bidrog till att upprätthålla hederskultur. Edinit, genom Rasmus Rossi och Julia Viktorsson, vidtog i korthet följande åtgärder:
- kallade omedelbart MI till ett möte där det klargjordes att dennes agerande varit oacceptabelt;
 - arbetsbefriade MI under sommaren till säkerställande av att han inte skulle vara närvarande vid terminsstart i augusti 2023;
 - påbörjade under sommaren 2023 planering av ett kompetensutvecklingsarbete kring värdegrunden och hur skolan ska arbeta förebyggande för att kunna upptäcka hedersrelaterat förtryck och våld, ett arbete som sedan genomfördes i samband med terminsstarten hösten 2023;
 - avslutade MIs anställning i september 2023 när denne alltså redan var arbetsbefriad. Denna överenskommelse blev synnerligen kostsam eftersom det inte fanns någon arbetsrättslig grund för uppsägning eller avsked, men beslutet var likväl en självklarhet för Edinit; och
 - informerade kontinuerligt Skolinspektionen om vidtagna samt kommande förebyggande åtgärder.
- (41) Det är mycket viktigt att notera att Skolinspektionen i sina beslut inte riktar någon kritik mot Edinits hantering av MI baserat på de uppgifter som framkom under senvåren 2023.
- (42) Under huvudrubriken "*Skolinspektionens bedömning*" i Beslut Edinit kommenteras händelserna och Edinits agerande på följande sätt (våra understrykningar):

"I Skolinspektionens utredning har också framkommit uppgifter om att MI agerat i strid med skolans värdegrund. Skolinspektionen har i maj 2023 tagit emot uppgifter gällande rektorn och biträdande rektorn MI:s ageranden gentemot elever vid Arena Academy vid händelser i april 2023. Huvudmannen har bedömt att rektorn och biträdande rektorn MI:s kommunikation med elever varit oacceptabel. Huvudmannen har härefter informerat Skolinspektionen om att rektorn och biträdande rektorn stängts av från skolledande uppgifter och sedermera att rektorn och biträdande rektorn MI avslutat sina anställningar hos huvudmannen, med anledning av nämnda missförhållanden. Huvudmannen har också uppgett att skolan kommer att genomföra

¹¹ Beslut Humanus s. 8–9 och Beslut Edinit s. 6–7 under rubriken "*Den tidigare biträdande rektorns (MI) agerande vid Arena Academy*".

ett kompetensutvecklingsarbete kring värdegrund och hedersrelaterat förtryck och våld.

Enligt Skolinspektionen talar ovan angivna omständigheter för att risken för ageranden i strid med skolans värdegrund, och därmed demokrativillkoren, också har realiserats. De åtgärder som huvudmannen vidtagit visar också att huvudmannen sett allvarligt på den risk som funnits för elever vid fortsatt närvaro av MI i skolan."¹²

- (43) Skälet till att Skolinspektionen ens lyfter fram händelserna från 2023 är alltså för att visa att risker har realiserats under 2023 och att detta föranlett en situation som nödvändiggjort kraftfulla åtgärder från Edinits sida.
- (44) Det finns i denna del alltså ingen kritik mot Edinit – Skolinspektionens slutsatser om lämplighet grundar sig uteslutande på att Edinits ledning i tidigare skede skulle ha förhållit sig passiv trots kännedom om de omständigheter som avhandlats i avsnitt 5.1 ovan. Dessa omständigheter kan dock inte läggas till grund för prövningen (se vidare i avsnitt 7.1 nedan).

6. OMSTÄNDIGHETER RÖRANDE LE

6.1 Bakgrund

- (45) LE ska enligt uppgifter från Skolinspektionen ha arbetat för en stiftelse vid namn Al-Azhar Stiftelsen sedan i vart fall år 2010 och varit aktiv som styrelseledamot i stiftelsen sedan den 27 december 2018. Al-Azhar Stiftelsens bedrev skolverksamhet och var fram till den 10 juni 2021 godkänd som huvudman för två skolor i Örebro.¹³
- (46) Skolinspektionen återkallade godkännandet för dessa genom beslut i ärende dnr SI 2019:7842 den 10 juni 2021. I det aktuella beslutet anges att LE tidigare varit biträdande rektor för Al-Azhar Stiftelsen i Örebros skolor i Vivalla och Mellringe. Av beslutet, som alltså varken rörde Edinit eller Humanus, framgår enligt Skolinspektionen att Säkerhetspolisen lämnat uppgifter om:¹⁴
- att styrelsen för Al-Azhar Stiftelsen i Örebro hade rekryterat en person som hade rest till Syrien i syfte att ansluta sig till en terrororganisation och som alltjämt var anhängare av våldsbejakande islamism samt hade ett brett kontaktnät inom den våldsbejakande islamistiska miljön i Örebro;
 - att denne person getts möjlighet till inflytande över verksamheten vilket bidrog till att eleverna på stiftelsens skolor utsattes för allvarliga risker i skolmiljön;
 - att Al-Azharskolan i Örebro var en verksamhet där barn troligtvis utsattes för radikaliserings och rekrytering till en miljö som accepterar våld eller brottslighet som metod för politisk förändring;
 - att styrelsen direkt eller indirekt hade kontakt med personer som var under uppföljning av Säkerhetspolisen;

¹² Beslut Humanus s. 15–16 sista respektive första stycket och Beslut Edinit s. 16 andra och tredje stycket.

¹³ Beslut Humanus s. 5 sista stycket samt fotnot 17–19 och däri gjorda hänvisningar och Beslut Edinit s. 8 första stycket samt fotnot 25–27 och däri gjorda hänvisningar.

¹⁴ Beslut Humanus s. 6 och Beslut Edinit s. 8 f.

- att styrelsen godkänt undervisning där det fanns en risk att barn utsattes för icke-demokratiska värderingar; och
- att det bland de anställda funnits flera personer som var under uppföljning av Säkerhetspolisen utifrån att de varit anhängare av våldsbejakande islamism eller haft ett kontaktnät inom den våldsbejakande islamistiska miljön i Örebro.

- (47) Det var alltså mot denna bakgrund som Al-Azhar Stiftelsens styrelse kollektivt befanns olämplig med resultatet att Skolinspektionen beslutade att dra in tillståndet. Vilka eventuella ageranden, alternativt underlåtenheter, som LE personligen kan klandras för framgår inte (se vidare nedan).
- (48) LE var anställd som rektor vid förskolan Igelkotten när Tala Förskolor den 1 mars 2022 tog över verksamheten som Al-Azhar Stiftelsen i Örebro tidigare var huvudman för. LE följde med till Tala Förskolor genom verksamhetsövergången i enlighet med 6 § LAS, vilket innebar att anställningen fortsatte med samma anställningsvillkor som tidigare.
- (49) Eftersom förskolan Igelkotten är en relativt liten förskola var det rent ekonomiskt svårt att ha en rektor anställd till 100 procent. Under hösten 2022 efterfrågade rektor Julia Viktorsson en biträdande rektor till Humanus och Arenaskolan och eftersom LE hade goda referenser samt utfört sitt arbete utan anmärkning passade det bra att anställa LE som biträdande rektor vid Humanus och Arenaskolan. Anställningen i Humanus var en deltidstjänst om 40 procent och påbörjades den 1 november 2022.
- (50) LE är enligt Humanus vetenskap fortsatt rektor för Tala Förskolors förskola Igelkotten, vilket är en förskola som delar matsal med Arenaskolan. Tala Förskolor ingår som nämnt inte längre i Arenakoncernen.

6.2 Ledningens ageranden avseende LE

- (51) När LE genom ovannämnda verksamhetsövergång kom in i Arenakoncernen den 1 mars 2022 kände Humanus och Rasmus Rossi till historiken med Al-Azhar Stiftelsen och den allvarliga kritik som Skolinspektionen riktat mot dess styrelse.
- (52) Trots att LE då endast var rektor och inte längre ingick i den personkrets som omfattas av den ägar- och ledningsprövning som ska ske enligt skollagen så vidtog Humanus och dess styrelseledamot Rasmus Rossi åtgärder för att säkerställa att LE skulle sköta sitt uppdrag på ett fullgott sätt.
- (53) Vid övergången tog Rasmus Rossi in referenser avseende LE från en tjänsteman vid Kommunalförvaltningen/Myndighetsverksamheten i Örebro kommun. Referenserna som lämnades var goda.
- (54) Möten hölls också med LE och på dessa diskuterades den historik som fanns och den kritik som framgick i Skolinspektionens beslut. LE förklarade därvid för Rasmus Rossi att hon inte haft någon som helst kännedom om att den person som rekryterats av Al-Azhar Stiftelsen hade vistats i Syrien eller att denne hade några kopplingar till extremism. Hon förklarade också att hon försökt begära ut uppgifter från Säkerhetspolisen rörande detta, men fått avslag (mer om detta nedan i punkt (109)).
- (55) Med anledning av uppgifterna om LE följde därtill Tala Förskolor, genom Julia Viktorssons försorg, kontinuerligt upp att LE inte tillämpade några tveksamma arbetsmetoder eller liknande.

Bland annat företogs det oannonserade besök på förskolan för att kontrollera att skolans värderingar och värdegrund efterföljdes och så att inga konfessionella inslag fanns i verksamheten. Tala Förskolor noterade vid dessa besök och i övrigt inte något olämpligt eller fick några indikationer på att det pågick något som stod i strid med skolornas värdegrund.

(56) Humanus uppfattning att LE skötte sitt arbete på ett kompetent sätt och i enlighet med skolornas värdegrund förstärktes vidare av de beslut som Skolinspektionen fattade den 20 mars 2023 och 20 juni 2023 i ärende dnr SI 2022:10080 (Bilaga 1–2) samt den 12 maj 2023 och den 21 november 2023 i ärende dnr. 400-2022:4347 (Bilaga 3–4). Vid tillsynen som legat till grund för de aktuella besluten kontrollerades bland annat om Humanus "*följer gällande bestämmelser om undervisning och lärande, extra anpassningar och särskilt stöd, bedömning och betygssättning, skolans arbete med att skapa trygghet och studiero, grundläggande förutsättningar för skolenheten, styrning av verksamheten, förut-sättningar för utbildningen vid skolenheten, styrning och utveckling av utbildningen samt prövning av ekonomiska förutsättningar*".¹⁵ Det anges inte i något av besluten att LE på något sätt utgör en risk för eleverna vid Arenaskolan eller förskolan Igelkotten.

(57) I beslutet den 12 maj 2023 i ärende dnr. 400-2022:4347 avseende Igelkotten förskola anges tvärtom bland annat:¹⁶

"Skolinspektionen bedömer att rektorn i hög utsträckning skapar reella förutsättningar så att förskollärare kan leda och genomföra undervisning av god kvalitet i den granskade förskolan, som ligger i ett socioekonomiskt svagare område.

[...]

Granskningen visar att rektorns pedagogiska ledarskap är tydligt och präglas av god inblick i måluppfyllelsen avseende undervisningen."

(58) I en skrivelse från Edinit till Skolinspektionen den 10 januari 2024 tydliggjorde Edinit också att det aldrig funnits några indikationer på att LE skulle vara olämplig som biträdande rektor.¹⁷

(59) Den 15 januari 2024 anställdes LE som administratör och är inte längre biträdande rektor på Arenaskolan i Örebro. Edinit meddelade Skolinspektionen detta i en skrivelse den 25 januari 2024.¹⁸

7. AKTUELLA INDIVIDER BRISTER INTE I LÄMPLIGHET

7.1 Rättsliga utgångspunkter

(60) Som Skolinspektionen mycket riktigt påpekar, med hänvisning till förarbeten, är syftet med den aktuella lagstiftningen att förhindra oseriösa aktörer från att verka inom välfärdssektorn.¹⁹

(61) Skolinspektionen har återkallat de aktuella tillstånden med stöd av 26 kap. 14 § skollagen, grundat på uppfattningen att aktuella individer inte är lämpliga enligt 2 kap. 5 § tredje stycket skollagen.

¹⁵ Bilaga 1 s. 2.

¹⁶ Bilaga 3 s. 9.

¹⁷ Skrivelse från Edinit till Skolinspektionen den 10 januari 2024 (32 i ärende SI 2023:10184).

¹⁸ Skrivelse från Edinit till Skolinspektionen den 25 januari 2024 (ab 38 i ärende SI 2023:10184).

¹⁹ Beslut Humanus och Beslut Edinit s. 13.

- (62) Den påstått bristande lämpligheten härrörs mer specifikt till bestämmelsen i 2 kap. 5 b § p. 3 skollagen som har följande lydelse (vår understrykning):

"En sökande ska inte anses som lämplig enligt 5 § tredje stycket om det finns en risk för att barn eller elever i den verksamhet som ansökan avser kommer att utsättas för

1. våld, tvång eller hot,
2. diskriminering eller kränkande behandling, eller
3. påverkan som syftar till motarbetande av grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket."

- (63) Att det är sistnämnda bestämmelse som har tillämpats framgår inte uttryckligen av Skolinspektionens beslut, men detta kan ändå utläsas av beslutsskälens. Bland annat anger Skolinspektionen följande:

"Skolinspektionen bedömer sammantaget att MI:s och LE:s närvaro på aktuella befattningar i verksamheterna har inneburit en konkret risk för att elever i verksamheterna kommer att utsättas för påverkan som syftar till motarbetande av grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket."²⁰

- (64) Det ligger i sakens natur att det är mycket svårt för ägare och styrelse i ett bolag att känna till alla potentiella risker som kan tänkas förekomma i en verksamhet. Denna svårighet identifierades redan under lagstiftningsarbetet och gavs ett förhållandevis stort utrymme i de förarbeten som föregick lagstiftningen. Lagstiftaren fann skäl att göra en mycket tydlig avgränsning av vilka omständigheter som ska omfattas av Skolinspektionens tillsyn.

- (65) I prop. 2021/22:157 framgår följande (våra understrykningar och fet-markeringar):

"När det gäller demokrativillkoren görs följande överväganden.

[...]

När den enskilde har blivit godkänd som huvudman ansvarar denne enligt 2 kap. 8 § skollagen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Tillsynsmyndigheterna ska utöva tillsyn över att så sker. Om det vid tillsyn konstateras att det i verksamheten förkommer ageranden som står i strid med demokrativillkoren ska huvudmannen anses olämplig.

Frågan är då om ett godkännande ska kunna dras tillbaka baserat på en riskbedömning om vad som kan komma att hända i verksamheten trots att det vid tillsyn inte har kunnat beläggas att sådana negativa ageranden som anges i demokrativillkoren faktiskt har skett.

[...]

Lagrådet har tagit upp en närliggande fråga, nämligen vad som gäller om en person som anställd i den aktuella verksamheten, t.ex. en lärare, i sitt privatliv - exempelvis

²⁰ Beslut Humanus s. 15 näst sista stycket och Beslut Edinit s. 15 sista stycket.

på öppna sociala medier - uttrycker åsikter som, utan att vara brottsliga, strider mot demokrativillkoren. Om en sådan person inte alls ger uttryck för motsvarande i tjänsten, alltså i skolverksamheten, torde det enligt Lagrådet ofta vara svårt för en arbetsgivare att agera arbetsrättsligt mot personen. Även mindre ingripanden från en arbetsgivares sida kan vara svårförenliga med skyddet för den anställdes yttrandefrihet, om dessa kan uppfattas som repressalier. Lagrådet efterlyser ett klarläggande av hur stort ansvar det är tänkt att den juridiska personen i egenskap av arbetsgivare ska ha för de anställdas privata aktiviteter och påpekar att det inte utvecklas vilken typ av ingripanden mot sådana aktiviteter som kan behöva göras för att fortlöpande leva upp till lämplighetskraven.

Regeringen vill här tydliggöra att **såväl lämplighetsprövningen som tillsynen endast avser huvudmannen** och, om huvudmannen är en juridisk person, de personer som ingår i ägar- och ledningskretsen enligt 2 kap. 5 a § skollagen, samt **vad som sker i den verksamhet som omfattas av godkännandet**. Vad andra anställda än sådana som anges i 2 kap. 5 a § skollagen gör på sin fritid omfattas varken av ägar- och ledningsprövningen eller av tillsynen och därmed inte heller av huvudmannens arbetsgivaransvar. Det är först om en anställd på sitt arbete inom ramen för den verksamhet som godkännandet omfattar agerar mot skolans värdegrund och därmed mot demokrativillkoren eller på annat sätt agerar i strid med skolregleringen **som det uppstår en skyldighet för huvudmannen att ingripa**. Det är i sådana fall fråga om att en arbetstagare inte följer sin arbetsgivares instruktioner eller lagar och andra författningar på arbetet och i sådana fall kan arbetsrättsliga bestämmelser och åtgärder aktualiseras. Om en anställd i direktkontakt med barnen eller eleverna agerar på ett sätt som står i strid med demokrativillkoren är det således, som Lagrådet påpekar, givet att detta kan beivras. Om huvudmannen inte agerar i en sådan situation, trots att den anställdes agerande har kommit till huvudmannens kännedom, utan ser mellan fingrarna med den anställdes agerande så kan huvudmannen bedömas vara olämplig. En huvudman ansvarar enligt 2 kap. 8 § skollagen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Det innebär att en huvudman inte kan vara passiv utan att huvudmannen har ett fortlöpande ansvar att se till att den verksamhet som huvudmannen har ett godkännande för genomförs i enlighet med skollagsregleringen och andra författningar."²¹

- (66) Det enda som kan läggas till grund för lämplighetsprövningen är alltså huruvida ägare och ledning har förhållit sig passiva till några klandervärda ageranden som anställda gjort sig skyldiga till "på sitt arbete" och "inom ramen för den verksamhet som godkännandet omfattar".
- (67) Redan här kan alltså konstateras att flertalet av de omständigheter som ligger till grund för Beslut Edinit och Beslut Humanus avser omständigheter som inte ska omfattas av huvudmannens ansvar eller Skolinspektionens tillsyn (såsom det faktum att MIs telefonnummer återfunnits i någons telefonbok).
- (68) Vad som är synnerligen anmärkningsvärt är att Skolinspektionen är fullt medvetna om dessa förarbetsuttalanden och till och med redogör för dem i besluten, för att sedan helt ignorera de

²¹ Prop. 2021/22:157 s. 76–78.

ramar som lagstiftaren har ställt upp för Skolinspektionens tillsynsuppdrag. Följande anges av Skolinspektionen i besluten (våra understrykningar):

"I förarbetena anges vidare att såväl lämplighetsprövningen som tillsynen endast avser huvudmannen och, om huvudmannen är en juridisk person, de personer som ingår i ägar- och ledningskretsen, samt vad som sker i den verksamhet som omfattas av godkännandet. Det är först om en anställd på sitt arbete inom ramen för den verksamhet som godkännandet omfattar agerar mot skolans värdegrund och därmed demokrativillkoren eller på annat sätt agerar i strid med skolregleringen som det uppstår en skyldighet för huvudmannen att ingripa. Det är i sådana fall fråga om att en arbetstagare inte följer sin arbetsgivares instruktioner eller lagar och andra författningar på arbetet och i sådana fall kan arbetsrättsliga bestämmelser och åtgärder aktualiseras. (Prop. 2021/22:157 s. 78)."²²

7.2 Styrelsen har agerat proaktivt och effektivt

7.2.1 Omständigheter rörande MI

(69) Skolinspektionen har lagt följande till grund för sin bedömning:

"Skolinspektionen konstaterar att MI, som mot bakgrund av bland annat allvarliga uppgifter från Säkerhetspolisen har bedömts som olämplig att bedriva skolverksamhet av Skolinspektionen, har varit biträdande rektor vid Arena Academy sedan huvudmannen tog över verksamheten i mars 2022. MI har i augusti 2023 avslutat sin tjänst som biträdande rektor vid Arena Academy.

[...]

Skolinspektionens utredning visar att huvudmannen i vart fall sedan juni 2022 har haft kännedom om att MI bedömts olämplig och skälen för detta. Utredningen visar även att RRT och JV som sitter i styrelsen för Humanus Jobb Syd AB, som är huvudman för Arenaskolan, har haft kännedom om att LE har bedömts som olämplig av Skolinspektionen och grunderna för denna bedömning. Av intervjuer med representanter för huvudmannen framgår vidare att huvudmannen ser allvarligt på MI:s respektive LE:s bakgrund utifrån vad som framgår av Skolinspektionens tidigare beslut gällande Stiftelsen Imanskolan respektive Al-Azhar Stiftelsen i Örebro."²³

(70) Detta rör sig alltså uteslutande om omständigheter som inte omfattas av Skolinspektionens tillsynsuppdrag eller Edinit's arbetsgivaransvar – det handlar ju inte om klandervärda ageranden som anställda gjort sig skyldiga till "på sitt arbete" och "inom ramen för den verksamhet som godkännandet omfattar" (se avsnitt 7.1 ovan). Skolinspektionen påstår exempelvis inte att MI på något sätt skulle sympatisera med eller ha en förlåtande inställning till extremism, och än mindre att han gett uttryck för det inom ramen för sin anställning.

(71) Trots detta har Edinit agerat baserat på de uppgifter som framkom under 2022 (se punkt (37)–(38) ovan).

²² Beslut Humanus och Beslut Edinit s. 14.

²³ Beslut Edinit s. 15. Se liknande skrivning i Beslut Humanus s. 15.

- (72) Edinit har mycket svårt att se vilka andra åtgärder bolaget som arbetsgivare hade kunnat vidta baserat på de diffusa uppgifter som framkom under 2022. Skolinspektionen har inte heller konkretiserat vilka åtgärder som borde ha vidtagits, och än mindre vilka åtgärder som hade varit arbetsrättsligt möjliga att vidta. Att Skolinspektionen inte har konkretiserat detta är dock naturligt. Till exempel: vilka åtgärder kan en arbetsgivare vidta baserat på en vag uppgift om att en anställds telefonnummer har påträffats i telefonboken hos en annan (ej namngiven) person?
- (73) Vad så gäller de uppgifter som framkom om MIs agerande under senvåren 2023 har redan ovan konstaterats att Edinit omedelbart agerade kraftfullt och effektivt genom att skilja MI från dennes anställning. I denna del har Skolinspektionen inte heller riktat någon kritik mot Edinit (se avsnitt 5.2.2 ovan).

7.2.2 Omständigheter rörande LE

- (74) Skolinspektionen har lagt följande till grund för sin bedömning:

"Skolinspektionen konstaterar vidare att LE, som fram tills nyligen var biträdande rektor på Arenaskolan, tidigare har bedömts olämplig att bedriva skolverksamhet av Skolinspektionen mot bakgrund av bland annat allvarliga uppgifter från Säkerhetspolisen. Skolinspektionen konstaterar att LE trots detta tillåtits tillträda som biträdande rektor vid Arenaskolan i november 2022, åtta månader efter att Humanus Jobb Syd AB godkändes som huvudman för verksamheten samt att hon varit anställd som rektor vid förskolan Igelkotten sedan Tala Förskolor AB tog över verksamheten. Enligt en skrivelse som inkom den 25 januari 2024 så arbetar LE inte längre kvar som biträdande rektor vid Arenaskolan."²⁴

- (75) Även avseende LE rör det sig alltså uteslutande om omständigheter som inte omfattas av Skolinspektionens tillsynsuppdrag eller Humanus arbetsgivaransvar – det handlar ju inte om klandervärda ageranden som anställda gjort sig skyldiga till "på sitt arbete" och "inom ramen för den verksamhet som godkännandet omfattar" (se avsnitt 7.1 ovan).
- (76) Vad Skolinspektionen gör gällande är alltså att LE tidigare ingått i styrelsen för Al-Azhar Stiftelsen, som kollektivt befanns olämplig att sitta i en skolledning (vilket, märk väl, inte är detsamma som att arbeta i en skola). Vilka ageranden, alternativt underlåtenheter, som Skolinspektionen menar att LE personligen kan klandras för framgår inte av vare sig beslutet rörande Al-Azhar Stiftelsen eller de beslut som nu överklagas. Skolinspektionen påstår exempelvis inte att LE på något sätt skulle sympatisera med eller ha en förlåtande inställning till extremism, och än mindre att hon gett uttryck för något sådant inom ramen för sin anställning.
- (77) Det ska också noteras att de "allvarliga uppgifter från Säkerhetspolisen" som Skolinspektionen hänvisar till i citatet ovan inte till någon del avsåg LE personligen. Det finns inga uppgifter om att LE skulle sympatisera med extremism eller antidemokratiska värderingar.
- (78) Humanus har dock agerat så proaktivt och aktsamt som varit möjligt genom bland annat referenstagning och samtal med LE rörande historiken och den kritik som framkommit i Skolinspektionens beslut rörande Al-Azhar Stiftelsen (se avsnitt 6.2 ovan).

²⁴ Beslut Edinit s. 15 andra stycket. Se liknande skrivning i Beslut Humanus s. 14 sista stycket f.

- (79) På samma sätt som när det gäller MI har inte Skolinspektionen konkretiserat vilka åtgärder Humanus borde ha vidtagit avseende LE.
- (80) Som framgått ovan är LE nu omplacerad till en administrativ tjänst utan elevkontakter. Denna omplacering har vidtagits som en ren försiktighetsåtgärd och utan några misstankar om att LE agerat olämpligt. Att Humanus genomfört en sådan omplacering utvisar endast att bolaget tar dessa frågor och Skolinspektionens synpunkter på största allvar – det har inte funnits någon konkret anledning att genomföra omplaceringen tidigare.

7.3 Samtliga individer är lämpliga

- (81) Skolinspektionens invändningar mot respektive individs lämplighet är att de påstås ha förhållit sig för passiva "*inför den risk som MI utgjort för eleverna på Arena Academy*"²⁵ respektive "*den risk som sammankopplats med LE*"²⁶.
- (82) Vidare har Skolinspektionen angett: "*Skolinspektionen bedömer mot denna bakgrund att det finns en risk att huvudmannen eller dess företrädare även framgent förhåller sig passiva och kommer att acceptera och/eller underlåta att vidta åtgärder om personal agerar i strid med demokrativillkoren i verksamheten.*"²⁷
- (83) Någon sådan passivitet har dock inte förekommit, och det finns inte heller någon anledning att anta att Edinit eller Humanus framgent kommer att agera passivt.
- (84) För det första kan någon för lämplighetsbedömningen relevant passivitet inte föreligga på den grund att ledningen inte har agerat baserat på uppgifter som ligger utanför huvudmannens ansvar och Skolinspektionens tillsyn. Här ska återigen erinras om de ramar som lagstiftaren ställt upp för prövningen (se avsnitt 7.1 ovan, våra understrykningar):

"Det är först om en anställd på sitt arbete inom ramen för den verksamhet som godkännandet omfattar agerar mot skolans värdegrund och därmed mot demokrativillkoren eller på annat sätt agerar i strid med skolregleringen som det uppstår en skyldighet för huvudmannen att ingripa."²⁸

- (85) När det gäller den enda omständighet som rätteligen är relevant för lämplighetsbedömningen, dvs. MIs klandervärda agerande under senvåren 2023, har Edinit som sagt agerat omedelbart och Skolinspektionen har inte heller gjort gällande att Edinit skulle ha agerat passivt i denna del.
- (86) Redan av dessa skäl är Skolinspektionens slutsatser avseende lämpligheten felaktiga.
- (87) Till detta ska följande läggas.
- (88) Med den metod som Skolinspektionen har tillämpat i Beslut Edinit och Beslut Humanus kringgås vissa centrala regler i skollagen. Resultat av detta blir att Skolinspektionen på eget bevåg utvidgar den personkrets som ska lämplighetsprövas och inkluderar även andra personer än de som lagstiftaren avsett.

²⁵ Beslut Edinit s. 16 sista stycket. Se liknande skrivning avseende LE i Beslut Humanus s. 16 fjärde stycket.

²⁶ Beslut Edinit s. 17 första stycket. Se liknande skrivning avseende MI i Beslut Humanus s. 16 fjärde stycket.

²⁷ Beslut Edinit s. 17 sista stycket. Se även Beslut Humanus s. 17 fjärde stycket.

²⁸ Prop. 2021/22:157 s. 78.

- (89) Den personkrets som ska lämplighetsprövas i en juridisk person regleras i 2 kap. 5 a § skollagen:

"I fråga om en juridisk person ska prövningen enligt 5 § andra stycket 1 sammantaget avse

1. den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten,
2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter,
3. bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag, och
4. personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten.

I fråga om en juridisk person ska prövningen enligt 5 § tredje stycket avse de personer som anges i första stycket och den juridiska personen."

- (90) I ett aktiebolag utgörs alltså den relevanta personkretsen av VD och motsvarande, styrelse samt ägare med väsentligt inflytande över verksamheten. Det rör sig alltså om personer som inte påverkas av arbetsrättsliga regler såsom lagen (1982:80) om anställningsskydd.
- (91) Av förarbeten till ovannämnda bestämmelse framgår uttryckligen att annan anställd med arbetsledande funktion som exempelvis en rektor inte omfattas av prövningen.²⁹ Varken MI eller LE ingår alltså i den relevanta personkretsen – de har arbetat som biträdande rektorer.
- (92) Hela kärnan i Skolinspektionens beslut är att MI och LE tidigare – när de varit styrelseledamöter i helt andra juridiska personer – har befunnits olämpliga att ingå i ledningen (dvs. den relevanta personkretsen).
- (93) I förevarande prövning – där MI och LE inte ingår i den relevanta personkretsen – har Skolinspektionen tillämpat den kreativa lösningen att avfärda ledningen som olämplig på den grund att det längre ned i organisationen finns två individer som tidigare befunnits vara olämpliga att sitta i en skolledning (vilket, märk väl, inte är detsamma som att arbeta i en skola). Detta utgör ett medvetet kringgående av bestämmelserna i skollagen.
- (94) Lagstiftaren har haft goda skäl för att uppställa de ramar för den lämplighetsprövning som Skolinspektionen har att göra och som enskilda har att förhålla sig till. Detta har dock Skolinspektionen valt att bortse ifrån.

8. DE JURIDISKA PERSONERNA BRISTER INTE I LÄMPLIGHET

8.1 Inledande kommentar

- (95) Skolinspektionen har bedömt att inte bara de aktuella individerna, utan även de juridiska personerna Edinit och Humanus, är olämpliga i skollagens mening.
- (96) Det är mycket viktigt att förvaltningsrätten prövar denna fråga fristående eftersom besluten såvitt avser de juridiska personerna innebär att Arenakoncernen AB i praktiken är förhindrat att sälja Edinit eller Humanus till nya ägare. Det finns i nuläget inga planer på sådana försäljningar,

²⁹ Prop. 2017/18:158 s. 123.

men det är likväl viktigt för Arenakoncernen AB att ha detta som ett alternativ om förvaltningsrätten skulle dela Skolinspektionens uppfattning att aktuella individer är olämpliga.

8.2 Rättsliga utgångspunkter

(97) Ett aktiebolag är en juridisk konstruktion som består av olika bolagsorgan och som typiskt sett har en verksamhet bestående av tillgångar och anställda.

(98) Det är typiskt sett inte meningsfullt eller ens möjligt att göra en lämplighetsbedömning av den juridiska personen i sig. Det är av denna anledning som lämplighetsbedömningen enligt skollagen är primärt inriktad på de fysiska personer som återfinns i bolagets ägar- och ledningskrets.

(99) Av 2 kap. 5 a § andra stycket skollagen följer dock att även den juridiska personen i sig ska lämplighetsprövas (vår understrykning):

"I fråga om en juridisk person ska prövningen enligt 5 § tredje stycket avse de personer som anges i första stycket och den juridiska personen."

(100) Ramen för prövning av den juridiska personen anges på följande sätt i förarbetena (våra understrykningar):

"Den juridiska personen kan bedömas vara olämplig t.ex. om det finns tecken på bulvanförhållanden, där de företrädare som anges i första stycket inte är de som utövar det verkliga inflytandet i verksamheten, eller om det vid en prövning mot de s.k. demokrativillkoren enligt 5 b § kan konstateras att den juridiska personen på skolföretagets webbplats publicerar sådant som står i strid med skolans värdegrund enligt 1 kap. 4 och 5 §§."³⁰

(101) Syftet är alltså inte att den juridiska personen ska betraktas som olämplig på den grund att individer verksamma i bolaget befinner sig olämpliga. Tvärtom tar bestämmelsen om prövning av den juridiska personen sikte på situationen att olämpliga ageranden eller risker inte kan hänföras till enskilda individer i ägar- eller ledningskretsen.

(102) Detta faktum har Skolinspektionen ignorerat.

8.3 De juridiska personerna är lämpliga

(103) Skolinspektionen har gjort följande bedömning:

"Med beaktande av de allvariga omständigheter som ligger till grund för riskbedömningen, samt att såväl ägare, verkställande direktör och styrelseledamöter bedöms olämpliga gör Skolinspektionen bedömningen att den juridiska personen, Edinit AB, är att anses som olämplig i skollagens mening."³¹

(104) Av skäl som framgått i föregående avsnitt är detta en helt felaktig tillämpning av 2 kap. 5 a § andra stycket skollagen. Även om enskilda individer rent hypotetiskt skulle anses olämpliga så finns det inga omständigheter som kan föranleda slutsatsen att Edinit eller Humanus är olämpliga.

³⁰ Prop. 2021/22:157 s. 119.

³¹ Beslut Edinit s. 18 tredje stycket. Se även Beslut Humanus s. 18 andra stycket.

- (105) Under alla förhållanden är de aktuella individerna inte olämpliga (se avsnitt 7 ovan), och därav följer även att inte heller Edinit eller Humanus är olämpliga.

9. YTTRE KRIK MOT SKOLINSPEKTIONENS AGERANDE OCH BESLUT

- (106) Det finns vissa aspekter av Skolinspektionens agerande och skrivningar i de två besluten som förtjänar uppmärksamhet trots att det framstår som oklart i vilken utsträckning de har haft inverkan på Skolinspektionens slutsatser i lämplighetsfrågan.

- (107) I sina beslutsskäl anger Skolinspektionen följande (våra understrykningar):

"Om det föreligger risk för att barn eller elever kommer att utsättas för påverkan som syftar till motarbetande av grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket ska huvudmannen anses olämplig att bedriva skolverksamhet."³²

- (108) Detta kan inte vara en korrekt tolkning av lagstiftningen. Om huvudmannen inte känner till en risk, och inte heller kunde eller borde ha känt till den, kan naturligtvis inte blotta förekomsten av risken innebära att huvudmannen per automatik är att anse som olämplig.

- (109) För en enskild aktör som bedriver skolverksamhet är det i princip omöjligt att få ut uppgifter om enskilda anställda från Säkerhetspolisen eller liknande myndigheter. Även om Edinit eller Humanus utan misstanke hade försökt begära ut sådana uppgifter (vilket sannolikt vore kontroversiellt ur ett arbetsrättsligt perspektiv), så hade det endast resulterat i avslag med hänvisning till sekretess. Som exempel kan nämnas att LE i februari 2024 hos Säkerhetspolisen begärde att få del av handlingar och uppgifter rörande henne själv, vilket endast resulterade i ett snabbt avslagsbeslut (Bilaga 5).

- (110) Om det skulle vara så att Skolinspektionen och/eller Säkerhetspolisen innehar relevanta uppgifter om Edinit eller Humanus anställda men inte delger bolagen denna information så kan inte bolagens informationsunderskott per automatik innebära att bolagen eller relevanta individer är olämpliga att bedriva skolverksamhet. Det är i så fall svensk sekretesslagstiftning som brister – inte bolagens eller individernas lämplighet.

- (111) Vidare framstår det som anmärkningsvärt att Skolinspektionen först nu genom Beslut Edinit och Beslut Humanus klargör att LEs blotta närvaro i verksamheten anses så allvarlig att detta utgör skäl för återkallande av tillstånden.

- (112) Av 26 kap. 9 § framgår att Skolinspektionen "ska inom ramen för sin tillsyn lämna råd och vägledning." Av samma kapitel framgår också att Skolinspektionen kan förelägga en huvudman att fullgöra sina skyldigheter alternativt tilldela huvudmannen en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser (26 kap. 10 och 11 §§ skollagen).

- (113) Några förelägganden eller anmärkningar har dock inte utfärdats, och inte heller har Skolinspektionen gett relevanta råd eller vägledning. Tvärtom har Skolinspektionen avseende LE kommunicerat att hon "*i hög utsträckning skapar reella förutsättningar så att förskollärare kan leda och genomföra undervisning av god kvalitet i den granskade förskolan*",³³ för att sedan vidta den mest långtgående åtgärden som skollagen medger, dvs. återkallelse av godkännande enligt 26 kap. 14 §. Detta är under inga förhållanden en proportionerlig åtgärd,

³² Beslut Edinit s. 18 första stycket. Se även Beslut Humanus s. 17 näst sista stycket.

³³ Se avsnitt 6.2 ovan.

och någon reell proportionalitetsbedömning förefaller Skolinspektionen inte ha gjort trots att detta ska ske enligt 5 § förvaltningslagen.

- (114) Skolinspektionens prövning i denna del ter sig särskilt besynnerlig med beaktande av de riktlinjer som myndigheten har publicerat på sin hemsida, Bilaga 6. Där står bland annat följande att läsa (våra understrykningar):

"De olika ingripanden som en kommun kan besluta om i sin tillsyn anges i 26 kapitlet skollagen, exempelvis kan kommunen besluta om anmärkning, föreläggande, föreläggande vid vite och återkallelse av godkännande. Vissa av dessa beslut är överklagbara till domstol. Den så kallade proportionalitetsprincipen ska beaktas, vilket innebär att kommunen inte får använda mer ingripande åtgärder än vad som krävs med hänsyn till ändamålet.

Den utökade möjligheten till direktåterkallelse som infördes den 2 januari 2023 ska, enligt Skolinspektionens tolkning, endast användas om bristerna är mycket allvarliga och huvudmannen saknar rättslig eller faktisk förmåga att åtgärda bristerna."

- (115) På Skolinspektionens hemsida finns också riktlinjer för de åtgärder som myndigheten vidtar om skolor inte följer värdegrunden, Bilaga 7:

"När vi granskar och utreder signaler måste detta alltid ske på en rättssäker grund. Om vi kan visa att undervisningen i en skola inte sker på vetenskaplig grund, eller att värdegrunden och demokratiska principer inte följts och att vissa ämnen, exempelvis sex- och samlevnadsundervisningen, har reducerats så ställer vi krav på rättelse. Dessa beslut kan handla om förelägganden eller föreläggande med vite. Om huvudmannen inte rättar allvarliga brister då kan det leda till att vi återkallar tillståndet, det vill säga att vi stänger skolan."

- (116) I nu aktuella fall har dock alltså Skolinspektionen helt bortsett från proportionalitetsprincipen och sina egna riktlinjer för vilka åtgärder som i första hand ska vidtas.

10. BEGÄRAN OM MUNTLLIG FÖRHANDLING

- (117) Humanus och Edinit begär att det ska hållas muntlig förhandling i målen och åberopar förhör med ett flertal personer (se avsnitt 12) nedan.

- (118) Skolinspektionen har i sina beslut gjort gällande att de enskilda individerna har agerat passivt och därmed är att anse som olämpliga i skollagens mening. Detta bestrids av Edinit och Humanus.

- (119) Det är nödvändigt för utredningen att aktuella individer ges möjlighet att redogöra för de överväganden som gjorts, de åtgärder som vidtagits och övriga omständigheter av relevans för lämplighetsbedömningen.

11. DET FINNS SKÅL FÖR INHIBITION

11.1 Rättsliga utgångspunkter

- (120) Av 28 § förvaltningsprocesslagen följer att den domstol som ska pröva ett överklagande får besluta att det överklagade beslutet tills vidare inte ska gälla.

- (121) Som utgångspunkt krävs för inhibition en tämligen hög grad av sannolikhet för att avgörandet kommer att ändras i sak.

- (122) Av rättspraxis följer dock att ett avsevärt lägre krav ska ställas under vissa förutsättningar. Detta har ansetts motiverat när målet är av sådan karaktär att det för en enskild kan antas medföra betydande olägenheter om beslutet ska gälla omedelbart, och det inte finns något motstående intresse som starkt talar emot inhibition. Beslut om inhibition kan då meddelas redan när utgången framstår som oviss. Detta följer bland annat av RÅ 2005 not 161.
- (123) Ett annat relevant rättsfall i sammanhanget är RÅ 1990 ref. 82 som gällde ett av Länsstyrelsen meddelat förbud mot en stiftelses fortsatta verksamhet avseende hem för vård eller boende. Högsta förvaltningsdomstolen fastslog följande (våra understrykningar):

"Kraven för inhibition kan dock ställas lägre om det överklagade beslutet är av sådan karaktär att en verkställighet inte kan bringas att återgå vid bifall till besvären eller om det eljest är av stor betydelse för den enskilde att verkställigheten av beslutet skjuts upp i avvaktan på den slutliga prövningen.

I förevarande fall innebär beslutet ett förbud att fortsätta en verksamhet som bedrivs enligt meddelat tillstånd. Det är sålunda fråga om ett för den enskilde mycket ingripande beslut som dessutom har sådana verkningar att det får antas inte vara möjligt för honom att - om beslutet sedermera upphävs av högre instans - få full kompensation för den förlust han åsamkats genom det ursprungliga beslutet. Detta talar för att reglerna om inhibition bör ges en tämligen generös tillämpning i nu avsedda fall. Inhibition bör sålunda kunna meddelas om utgången i målet framstår som oviss."

- (124) För att det ska råda visshet om utgången i målet krävs att det inte föreligger någon tvekan om hur utgången i målet kommer att bli. Om så inte är fallet råder alltså ovisshet, och förutsättningar för inhibition föreligger.

11.2 Beslutens konsekvenser

11.2.1 Konsekvenser för elever och vårdnadshavare

- (125) Beslut Humanus gäller från och med den 29 mars 2024, dvs. om ca fyra veckor. De ca 64 berörda eleverna som går i förskoleklass och upp till årskurs 2 är i åldrarna 6–9 år. För det fall beslut om inhibition inte skulle meddelas måste samtliga elever alltså byta skola och lärare redan i mars, dvs. mitt under pågående termin. Med all sannolikhet kommer också befintliga klasser att splittras, vilket kan vara särskilt svårt för barn med extraanpassningar och som har särskilt behov av trygghet. Det rör sig alltså om mycket långtgående konsekvenser för små barn.
- (126) Beslut Edinit gäller från och med den 14 juni 2024. De två gymnasieskolorna har totalt ca 570 elever, varav en tredjedel hinner ta studenten innan skolorna måste stängas för det fall beslut om inhibition inte skulle meddelas. Inför höstterminen rör det sig alltså om ca 380 elever som måste byta gymnasieskola mitt under pågående utbildning. Även dessa konsekvenser måste betraktas som mycket långtgående.
- (127) Ovan beskrivna konsekvenser för elever och vårdnadshavare är inte bara allvarliga utan i praktiken också irreparabla.

11.2.2 Konsekvenser för bolagen och deras anställda

- (128) Gemensamt för båda besluten är att de får mycket långtgående konsekvenser för Edinit respektive Humanus.

- (129) Bolagen bedriver ingen annan verksamhet och en stängning av skolorna skulle omöjliggöra fortsatt drift av bolagen.
- (130) Om beslut om inhibition inte skulle meddelas avseende Humanus står bolaget i mars 2024 utan elever, verksamhet och intäkter men med mycket omfattande åtaganden och kostnader. Först och främst rör det sig om ca åtta anställda som inte längre skulle ha några arbetsuppgifter, men likväl skulle ha mycket omfattande lönefordringar för sina respektive uppsägningstider. Vidare hyr Humanus skollokaler till en årskostnad om ca 1 135 200 kr och en resterande hyrestid t.o.m. den 31 augusti 2037, dvs. ca 13,5 år. Det saknas således möjlighet att avveckla verksamheten på ett kontrollerat sätt, varför det skulle bli nödvändigt att ansöka om bolagets försättande i konkurs redan i mars eller april 2024.
- (131) Situationen är snarlik avseende Edinit. Bolaget har ca 40-50 anställda som från juni skulle stå utan arbetsuppgifter men med löneanspråk. Den totala årshyran för de olika skollocalerna i Göteborg och Stockholm uppgår till ca 2 256 000 kr respektive 6 500 000 och resterande hyrestider är 3 respektive 8 år. Avseende Edinit kommer alltså en konkursansökan att bli nödvändig under sommaren 2024.
- (132) För det fall inhibition inte skulle meddelas kommer alltså Arenakoncernen AB att i närtid tvingas ansöka om bolagens försättande i konkurs.
- (133) Även konsekvenserna för Edinit, Humanus och Arenakoncernen AB vore alltså synnerligen allvarliga och dessutom irreparabla.
- (134) För de enskilda individerna i respektive styrelse innebär besluten också i praktiken ett yrkes- och näringsförbud inom skolsektorn, vilket får betraktas som minst sagt betungande.
- (135) I sammanhanget ska också noteras att Arenakoncernen AB inte kan avyttra aktierna i Edinit eller Humanus, eftersom Skolinspektionen i sina beslut har funnit att även de juridiska personerna Edinit och Humanus är att anses som olämpliga i skollagens mening.

11.2.3 Konsekvenserna innebär en sänkt tröskel för inhibition

- (136) Som framgått ovan innebär Skolinspektionens beslut mycket långtgående konsekvenser som dessutom är irreparabla. Det rör sig om betydande olägenheter och typfall av sådana beslut som är "mycket ingripande" för enskilda och dessutom "har sådana verkningar att det får antas inte vara möjligt [...] att - om beslutet sedermera upphävs av högre instans - få full kompensation för den förlust [som] åsamkats genom det ursprungliga beslutet" (se avsnitt 11.1 ovan och RÅ 1990 ref. 82).
- (137) Omständigheterna är alltså sådana att det räcker med "ovisshet" för att det ska finnas skäl att medge inhibition.

11.3 Den kommande utgången är oviss

- (138) Som framgått ovan innefattar Skolinspektionens beslut felaktigheter och oriktiga slutsatser. Redan på denna grund får ovisshet anses föreligga.
- (139) Ovan har också framgått att Skolinspektionen i sina beslut har beaktat ett stort antal omständigheter som saknar relevans för den prövning som Skolinspektionen enligt gällande rätt har haft att göra (se avsnitt 7 ovan). Vid en tillämpning av korrekt metod och med beaktande av endast de omständigheter som rätteligen är relevanta finns det skäl att anta att utgången av lämplighetsbedömningen också kommer att bli en annan.

- (140) Till detta ska läggas följande.
- (141) I det aktuella fallet handlar det om att bedöma huruvida var och en av ett flertal individer är lämpade att bedriva viss verksamhet. Sådana lämplighetsbedömningar är av naturen tämligen komplexa att göra – åtminstone när det som i förevarande fall inte görs gällande några enskilda ageranden som är uppenbart olämpliga.
- (142) Skolinspektionen har aktivt utrett aktuella frågor sedan augusti 2022.³⁴ Med hänsyn till ärendenas karaktär – det rör sig om mycket viktiga frågor som innefattar utbildning och skydd av barn – får det förutsättas att Skolinspektionen skulle ha meddelat beslut betydligt tidigare om frågorna hade ansetts vara av enkel beskaffenhet.
- (143) Det faktum att Skolinspektionen har behövt hela 18 månader för sin utredning måste alltså indikera att det rör sig om komplexa frågor som Skolinspektionen ansett sig behöva analysera noga. När en myndighet prövar frågor av sådan komplexitet föreligger alltid något mått av ovisshet kring huruvida myndighetens slutsatser är korrekta och kommer att stå sig vid en slutlig prövning.
- (144) Slutligen ska noteras att det föreligger behov av förhör med berörda individer och att utgången i målet under alla förhållanden måste anses oviss till dess förvaltningsrätten tagit del av denna bevisning.

11.4 Skäl för inhibition föreligger

- (145) Utgången är oviss och omständigheterna är sådana att ovisshet räcker för att beslut om inhibition ska meddelas.
- (146) Det finns inget motstående intresse som starkt talar emot inhibition.
- (147) I detta sammanhang ska särskilt noteras att MI sedan länge skilts från sin anställning samt att LE nu arbetar som administratör och inte längre har några elevkontakter i sitt arbete.
- (148) Det ska också understrykas att ingen av de individer som av Skolinspektionen anses vara olämpliga ens har påståtts ha några kopplingar, eller förlåtande inställning, till extremism. Samtliga berörda personer ser synnerligen allvarligt på extremism och andra företeelser som kan vara skadliga för eleverna, och kommer oförtrutet att arbeta vidare med dessa frågor.

12. BEVISNING

- (149) Edinit och Humanus åberopar förhör med följande personer:
- Magnus Eriksson;
 - Rasmus Rossi;
 - Julia Viktorsson;
 - Anna Eneheim Homann; och

³⁴ Beslut Edinit s. 2.

- Hans Risberg.

(150) Samtliga personer ska höras om sina uppdrag för Edinit respektive Humanus och relevanta omständigheter rörande MI och LE, till styrkande av:

- att Edinit respektive Humanus samt aktuella individer inte har agerat passivt avseende MI eller LE;
- att det inte funnits grundad anledning att hantera MI eller LE på annat sätt än som skett; och
- att aktuella individer är lämpliga i skollagens mening.

Som ovan

Carl Rother-Schirren

Hilda Melander

BILAGOR

1. Skolinspektionens beslut den 20 mars 2023 i ärende dnr. SI 2022:10080
2. Skolinspektionens beslut den 20 juni 2023 i ärende dnr. SI 2022:10080
3. Skolinspektionens beslut den 12 maj 2023 i ärende dnr. 400-2022:4347
4. Skolinspektionens beslut den 21 november 2023 i ärende dnr. 400-2022:4347
5. Säkerhetspolisens avslagsbeslut den 29 februari 2024 i ärende dnr. 2024-5522-2
6. Utdrag Skolinspektionens hemsida "*Beslut och val av ingripande*" den 4 mars 2024
7. Utdrag Skolinspektionens hemsida "*Frågor & svar – Hur arbetar Skolinspektionen med dessa ärenden?*" den 4 mars 2024